

Bir süre önce Pennsylvania Müzesi Üniversitesinden David Crownover şöyle demişti «Bir firavun olarak Tutankamon bir hiçti —yalnızca on yıl hüküm süren onsekiz yaşında bir çocuk. Fakat bir efsane kahramanı olarak, kocaman mabedleri, sayısız ka-

rıları ve bir alay çocuğuyla Büyük Ramses'ten de büyüktür. Tutankamon efsanesinin yerini hiçbir şey dolduramaz.»

*Reders's Digest'den
Çeviren: Gülşen BIG*

GEZEĞENLER, YILDIZLAR VE UZAY

Dünya Kendi Ekseni Etrafında Dönmektedir :

Dünyanın bir tarafı güneş ışınları ile aydınlanmakta, diğer tarafı karanlık kalmaktadır. Dünya kendi ekseni etrafında dönerken her noktası gece-gündüz olayını yaşamaktadır. Bir günün süresi, bir dönme için gereken zamana eşittir. Daima doğuya doğru dönen dünyanın üzerinde bulunan bir gözlemciye güneş, ay, yıldızlar ve gezegenler doğudan yükselip, batıdan batıyormuş gibi görünürler.

Bernard Foucault, 1851 yılında dünyanın kendi ekseni etrafında döndüğünü ispat etmiştir. Foucault, hemen hemen tamamen sürtünmesiz, uzun bir telin ucuna asılmış büyük bir demir top almıştır. Böyle bir sarkaç sallanmağa başladı mı sabit bir yön üzerinde gidip gelir. Foucault sarkaçın, altındaki taban düzeyine göre hareket ettiğini görünce dünyanın döndüğünü açıkça anlamıştır.

Kutup noktalarında yıldızlar doğup batmamakta, ancak dünya döndükçe onlarda daire çiziyorlarmış gibi gözükmektedir. Hattâ daha aşağıdaki bazı bölgelerde bile kuzeydeki yıldızların daire etrafında hareket ettikleri görülmektedir.

Ekvator (eşlek) 40.000.000 km uzunluğundadır, dönenceler hizasında bu uzunluk 65.000 km kadar azalmaktadır.

Bir Yıl ve Mevsimler .

Dünya güneşin etrafında, bir yıl olarak tanımlanan bir süre içinde saniyede ortalama 30 kilometreye yakın bir hızla 940 küsur milyon kilometre uzunluğu tamamlayarak döner. Bu arada dünya 365 1/4 kere ekseni etrafında dönmektedir. Takvimler, yıl ve gün ilişkilerine dayandırılmıştır. Ayrıca Ay'ın

*J. M. CHAMBERLAIN ve
T. D. NICHOLSON*

dünyanın etrafındaki dönüş sürelerine göre takvimler aylara bölünmüştür.

Dünyanın yörüngesi muntazam bir daire değildir. Ocak ayı başlarında dünya güneşe en yakın olan günberi noktasındadır. Temmuz ayı başlarında ise güneşten en uzak olan günöte noktasındadır. Dünya güneşe yakın olduğu zaman hızı çok fazla, güneşten uzak olduğu zaman ise çok yavaştır. Bu nedenle ilkbahar ve yaz mevsimlerine göre sonbahar ve kış mevsimleri birkaç gün daha uzun sürmektedir. Ekvatorun yörüngeye 23,5 derece eğik olması sebebiyle mevsimler meydana gelmektedir. Bu eğim nedeniyle dönme ekseni, yörüngeye dik değildir. Dikenden 23,5 derece eğiktir. Bu eğim, yörüngeyi her yerinde aynıdır. Eksen üzerine çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Ancak bunlar kesin olarak ispatlanmamıştır. İlkbahar, güneşin tam üzerinde olduğu sırada başlar. Bu dönemde her iki yarımküreye de güneş ışını almaktadır.

Yaz mevsimi, dünyanın güneşin etrafında yörüngeyi 1/4'i kadar yol almasından sonra başlar. Kuzey kutbu bu sıralarda güneş ışınlarını en dik olarak almaktadır. Güneş ışınları tekrar ekvatorun üzerine geldiği zaman kuzey yarımküreye de sonbahar mevsimi başlamaktadır. Kış mevsimi başladığı zaman ise, kuzey kutbu karanlığa gömülmektedir. Buna karşılık güney kutbu aydınlıktır. Üç aylık kış mevsiminden sonra ise yeniden bir yıllık dönüş başlamaktadır.

*Stars and SPACE'den
Çeviren: Ülker HAZNEDAR*